

Begreber vedrørende valg

Afstemningsområde Afstemningsområdet er den mindste enhed i valgkredsstrukturen. Det er kommunalbestyrelsen, der opretter, ændrer eller nedlægger afstemningsområderne.

Afstemningssted For hvert afstemningsområde er defineret et afstemningssted, som er den skole, forsamlingshus eller lignende, hvor man fysisk afgiver sin stemme på valgdagen.

Brevstemmer Enhver vælger, der er forhindret i at møde frem på valgdagen, kan brevstemme på ethvert af landets borgerservicecentre. I nogle kommuner kan man også brevstemme på biblioteker eller andre steder. Du kan afgive din brevstemme de sidste tre uger før valgdagen, dog senest den tredjesidste hverdag før valgdagen.

Ved folkeafstemninger samt valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet kan du dog brevstemme på landets borgerservicecentre allerede fra seks uger før afstemningsdagen til og med den tredjesidste hverdag før afstemningsdagen.

Du kan principielt brevstemme flere gange. Det er i givet fald din sidst afgivne brevstemme, der vil blive talt med ved opgørelsen af valgresultatet.

I Danmark kan du brevstemme:

- på borgerservicecentre i alle landets kommuner, uanset hvilken kommune du selv bor i,
- på sygehuse, hvis du er indlagt,
- på plejehjem, ældreboliger, almene plejeboliger, kvindekrisecentre og andre boliger og boformer efter lov om social service og boliglovgivningen, hvis du er beboer,
- i fængsler og arresthuse, hvis du er indsat,
- i dit eget hjem efter ansøgning, hvis du på grund af sygdom eller manglende forlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet på valgdagen,
- på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, hvis du bor på en sådan ø.

For at afgive brevstemme skal du møde frem på et af ovenstående steder, hvor der vil være en stemmemodtager, der vil tjekke identifikation, udlevere brevstemmesedlen og udfylde et følgebrev. Når brevstemmen er afgivet, lægges den i en kuvert sammen med følgebrevet og sendes til din bopælskommune. Kommunen sørger herefter for, at stemmen bliver afleveret til det rigtige afstemningssted på valgdagen.

Europa-Parlamentsvalg Alle EU-borgere har ret til at stemme ved valget til Europa-Parlamentet, uanset hvor i EU de er bosat. De kan enten vælge at stemme i deres hjemland eller bopælsland inden for EU. Borgere fra de øvrige EU-lande, der bor i Danmark, kan således vælge at stemme enten i Danmark eller i deres hjemland. Danske statsborgere, der bor i et andet EU-land, kan på samme måde vælge, om de vil stemme i Danmark eller i deres bopælsland. På samme måde kan de nævnte personer vælge, om de vil stille op til valget i deres bopæls- eller hjemland. De pågældende må dog kun stemme/stille op til valget i ét land.

Der vælges fjorten danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Hver kandidatliste kan indeholde op til tyve kandidater, der opstilles i hele landet. Der kan brevstemmes til Europa-Parlamentsvalg på samme måde som ved folketingsvalg.

- Folkeafstemning* Enhver, der har valget til Folketinget, har ret til at deltage i en folkeafstemning. Til folkeafstemninger om EU-spørgsmål kan danske statsborgere, der bor på Færøerne eller i Grønland, dog ikke stemme, da Færøerne og Grønland ikke er med i EU. På stemmesedlerne ved folkeafstemninger skal være trykt ordene JA og NEJ. Hvis der afholdes afstemning om flere lovforslag på samme dag, skal der findes særskilte stemmeurner og stemmesedler til brug for hver afstemning. Der kan brevstemmes til en folkeafstemning på samme måde som ved folketingsvalg.
- Fordelingstal* Fordelingstallet anvendes ved partiliste ved udvælgelse af kandidater. Tallet fremkommer ved, at partiets samlede stemmetal (i storkredsen ved folketingsvalg, ellers i den pågældende kommune/region eller hele landet ved Europa-Parlamentsvalg), divideres med et tal, der er én større end det antal mandater, som partiet får i storkredsen. Det fremkomne tal forhøjes, uanset om det er et helt tal, til næste hele tal, der herefter er partiets fordelingstal i storkredsen.
- Færøerne* Valg på Færøerne reguleres af en særlig valglov. Der vælges to færøske medlemmer til det danske Folketing. Valget afholdes normalt samtidig med, at der afholdes folketingsvalg i Danmark.
- Grundlovsændring* For at en grundlovsændring kan gennemføres, skal Folketinget først vedtage et forslag til ændring af grundloven på sædvanlig vis efter tre behandlinger i Folketinget. Herefter skal der udskrives nyvalg til Folketinget. Så skal grundlovsforslaget fremsættes og vedtages af det nyvalgte Folketing i uændret skikkelse, hvorefter det skal bekræftes af befolkningen ved en folkeafstemning, der skal afholdes senest et halvt år efter den endelige vedtagelse. De nærmere regler for folkeafstemningen fastsættes ved lov.
- For at forslaget kan vedtages og blive til en ny grundlov eller nye dele af grundloven, skal mindst 40 pct. af samtlige stemmeberettigede have stemt JA ved folkeafstemningen, og samtidig skal et flertal have stemt JA til forslaget.
- Grønland* Valg i Grønland er reguleret af en særlig lov. Der vælges to grønlandske medlemmer til det danske Folketing. Valget foretages samtidig med, at der er folketingsvalg i Danmark.
- Kandidater* En person, der vil opstille som kandidat til et folketingsvalg, skal indgive anmeldelse herom senest kl. 12 elleve dage før valget til Ankestyrelsen. En person kan anmelde sig som kandidat i flere opstillingskredse inden for samme storkreds, men ingen kan være kandidat i mere end én storkreds. Senest kl. 12 ti dage før folketingsvalget afholdes, skal partierne give besked om, hvilke kandidater de har godkendt i hver enkelt opstillingskreds.
- Kandidater uden for partierne* Det er også muligt at stille op til Folketinget uden for partierne, det som i daglig tale kaldes en løsgænger. En løsgænger, der opstiller uden for partierne, skal anbefales af mindst 150 og højst 200 af opstillingskredsens vælgere for at kunne stille op.

Det er meget svært for en løsgænger at blive valgt til Folketinget. Det danske valgsystem indebærer, at der skal i størrelsesordenen 15.000-20.000 stemmer til for at blive valgt som løsgænger, alt efter hvor i landet man stiller op. Det er kun

sket to gange, at en kandidat uden for partierne er blevet valgt ind i Folketinget, nemlig Hans Schmidt i 1953 og Jacob Haugaard i 1994.

Når der alligevel i Folketinget kendes flere eksempler på løsgængere, skyldes det, at folketingsmedlemmer mellem valgene kan bryde med deres partigrupper og anmelde sig selv som løsgængere i Folketinget.

Kandidatudvælgelse

Ved udvælgelse af kandidater tages der udgangspunkt i den fordeling af kredsmandater og tillægsmandater, det afholdte valg har resulteret i, hvor mandaternes fordeling på partier og storkredse er lagt fast.

Ud fra denne fordeling samt partiernes opstillingsformer og stemmernes fordeling på kandidaterne kan de valgte kandidater udpeges.

Er der valgt sideordnet opstilling med fordeling af partistemmer, fordeles partistemmerne forholdsmæssigt mellem kandidaterne. Det vil derfor være den/de kandidater, der har det højeste samlede stemmetal for storkredsen, der vinder de aktuelle mandater i storkredsen.

Er der valgt sideordnet opstilling uden fordeling af partistemmer (såkaldt ”valg på personlige stemmer”), fordeles partistemmerne ikke mellem kandidaterne. Det vil derfor være den/de kandidater, der har det højeste personlige stemmetal for storkredsen, der vinder de aktuelle mandater i storkredsen.

Er der valgt kredsvis opstilling, tildeles kredsens kandidat alle de stemmer, der er afgivet på partiet i opstillingskredsen, plus de personlige stemmer, som er afgivet på ham/hende i alle storkredsens opstillingskredse.

Er der valgt kredsvis opstilling med partiliste, fordeles partistemmerne til kredsens kandidat i hver opstillingskreds. Kandidaterne vil som oftest blive valgt i den rækkefølge, der er angivet i partilisten. Det er dog muligt for en kandidat at sprænge partilisten, hvis kandidaten opnår et stemmetal, der er lig med eller større end fordelingstallet, se definitionen på dette ovenfor.

Kredsmandat

Danmark er ved folketingsvalg inddelt i tre landsdele, som igen er inddelt i ti storkredse. Det er fastlagt på forhånd, hvor mange kredsmandater der tilfalder partierne i de forskellige storkredse, mens tillægsmandaterne på forhånd er fordelt på de tre landsdele og vil blive fordelt videre på storkredsniveau efter valget. Efter valget fordeles kreds- og tillægsmandaterne først ud på partierne og derefter videre ud på kandidaterne.

Af de 179 medlemmer i Folketinget er de 135 valgt på et kredsmandat. En kandidat kan vinde et kredsmandat og dermed komme i Folketinget på baggrund af de stemmer, partiet og kandidaten får i den pågældende storkreds. Et kredsmandat er altså geografisk knyttet til den kreds, hvor kandidaten er opstillet, og bliver ikke påvirket af partiets resultat på landsplan, modsat tillægsmandaterne.

Efter valget optælles partiernes stemmer i hver storkreds. Hvert af de optalte stemmetal divideres med divisorerne 1 – 2 – 3 – 4 – 5 osv. (d’Hondts metode). Den største af de fremkomne kvotienter giver det parti, den tilfalder, ret til det første kredsmandat, den næststørste kvotient giver ret til kredsmandat nr. 2 osv.

<i>Kredsstruktur</i>	Danmark er i valgteknisk henseende inddelt i tre landsdele: Hovedstaden, Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland. Landsdelene er inddelt i storkredse, idet Hovedstaden er inddelt i fire storkredse og Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland i hver tre storkredse. Storkredsene er igen inddelt i 92 opstillingskredse i alt. Opstillingskredsene har ingen betydning for mandatfordelingen, men kan have betydning for kandidatudvælgelsen. Hver opstillingskreds er inddelt i et antal afstemningsområder. Mens strukturen for landsdele, storkredse og opstillingskredse er lovbestemt, kan afstemningsområder variere fra valg til valg. Antallet og placering af afstemningsområderne fastlægges af kommunalbestyrelsen.
<i>Kredsvis opstilling</i>	Ved kredsvis opstilling opstilles én kandidat for partiet i opstillingskredsen. Kandidaten tildeles alle de stemmer, der er afgivet på partiet i opstillingskredsen, plus de personlige stemmer, som er afgivet på ham/hende i alle storkredsens opstillingskredse. Opstillingskredsens størrelse, dvs. antallet af vælgere, spiller derfor en betydelig rolle.
<i>Landsdel</i>	Danmark er inddelt i tre landsdele: Hovedstaden, Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland. Denne inddeling er fastsat i folketingsvalgloven og kræver en lovændring for at kunne forandres.
<i>Opstillingsberettigede partier</i>	<p>De partier, som ved sidste folketingsvalg blev valgt ind i Folketinget og fortsat er repræsenteret i Folketinget, har automatisk ret til at deltage i et folketingsvalg (samt i valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet).</p> <p>Nye partier, der ønsker at deltage i folketingsvalg, skal anmeldes for indenrigs- og boligministeren senest kl. 12 femten dage før valgdagen. Med anmeldelsen skal følge erklæringer fra et antal vælgere, der mindst svarer til 1/175 af samtlige gyldige stemmer ved det sidst afholdte folketingsvalg. Det svarer normalt til omkring 20.000 gyldige underskrifter.</p> <p>Først når vælgererklæringerne er indsamlet og godkendt af indenrigs- og boligministeren, kan partiet deltage i valget.</p>
<i>Opstillingsformer</i>	Der er to hovedformer for opstilling af kandidater til folketingsvalg: kredsvis opstilling og sideordnet opstilling.
<i>Opstillingskreds</i>	Storkredsene er inddelt i 92 opstillingskredse. Opstillingskredsene har ingen betydning for mandatfordelingen, men kan have betydning for kandidatudvælgelsen. Inddelingen i opstillingskredse er fastsat i folketingsvalgloven og kræver en lovændring for at kunne forandres. Indenrigs- og boligministeren kan dog foretage mindre ændringer uden lovændring.
<i>Partiliste</i>	Kredsvis opstilling kan kombineres med partiliste, hvilket indebærer, at partiet X har anmeldt en bestemt rækkefølge for sine kandidater i en storkreds. For at blive valgt skal en kandidat opnå et såkaldt fordelingstal. Opnår ingen af kandidaterne fordelingstallet, er kandidaterne valgt i partilistens rækkefølge. Ved denne metode har partiet en næsten altafgørende indflydelse på, hvem der bliver valgt, og en sprængning af listen giver altid anledning til presseomtale, jf. Margrete Aukens valg i Frederiksborg Amt i 1994. Vælgerne kan kun ændre partilistens rækkefølge, hvis en kandidat længere nede på listen opnår et meget betydeligt antal personlige stemmer eller er opstillet i en opstillingskreds med særlig mange partistemmer og dermed opnår et stemmeantal, der er lig med eller større end fordelingstallet.

<i>Partistemmer</i>	Partistemmer er stemmer, som er afgivet på et parti, men ikke på en bestemt kandidat. Ved kredsvis opstilling tildeles kredsens kandidat partistemmerne. Ved sideordnet opstilling med fordeling af partistemmer fordeles partistemmerne til de opstillede kandidater i kredsen i forhold til deres personlige stemmer.
<i>Personlige stemmer</i>	<p>Personlige stemmer er stemmer, der er afgivet direkte på en bestemt kandidat. Antallet af personlige stemmer kan have meget stor betydning. Ved sideordnet opstilling med fordeling af partistemmer er de personlige stemmer af næsten altafgørende betydning, da partistemmerne fordeles i forhold til de personlige stemmer. Ved sideordnet opstilling uden fordeling af partistemmer (valg på personlige stemmer) er de personlige stemmer altafgørende for, hvilke kandidater der bliver valgt.</p> <p>Ved kredsvis opstilling med partiliste er et meget stort antal personlige stemmer den eneste måde, hvorpå vælgerne kan ændre på partilistens rækkefølge, se ovenfor under "Partiliste".</p>
<i>Prioriteret sideordnet opstilling</i>	Partier med sideordnet opstilling kan vælge at placere deres kandidater i prioriteret rækkefølge på stemmesedlen (dog med opstillingskredsens kandidater øverst og de øvrige kandidater efter). Partiet bestemmer selv, hvilke kriterier det vil prioritere kandidaterne ud fra. Partiet kan vælge forskellig rækkefølge i hver opstillingskreds. Denne opstilling har kun betydning for stemmesedlens udseende, idet kandidaterne vil stå i den prioriterede rækkefølge på stemmesedlen. Det har derimod ikke indflydelse på rækkefølgen, som kandidaterne vælges i.
<i>Sideordnet opstilling</i>	Ved sideordnet opstilling opstilles flere kandidater for partiet i opstillingskredsen. Når alle partiets kandidater i samme storkreds er opstillet i alle opstillingskredse, taler man om "fuldstændig sideordnet opstilling". De personlige stemmer er næsten altafgørende, idet stemmer afgivet på partiet i de enkelte opstillingskredse fordeles i forhold til, hvor mange personlige stemmer de enkelte kandidater har fået i hver opstillingskreds. Det kan dog forekomme, at en kandidat med mange tillagte partistemmer samlet set opnår flere stemmer end en anden kandidat i storkredsen med samlet set flere personlige stemmer i storkredsen og derfor bliver valgt ind i stedet for den anden kandidat på trods af, at den anden kandidat altså har flere personlige stemmer end den første.
<i>Sideordnet opstilling med valg på personlige stemmer</i>	Ved sideordnet opstilling opstilles flere kandidater for partiet i opstillingskredsen. Når alle partiets kandidater i samme storkreds er opstillet i alle opstillingskredse taler man om "fuldstændig sideordnet opstilling". I det tilfælde kan partiet vælge "valg på personlige stemmer". Dette indebærer, at man ved kandidat-udvælgelsen ser bort fra partistemmerne, og de personlige stemmer er dermed afgørende for, hvilke kandidater der bliver valgt.
<i>Spærregrænse</i>	<p>Et parti kan blive valgt til Folketinget på flere måder. Et parti kan for det første opnå et eller flere kredsmandater. For det andet kan et parti blive valgt ind alene ved at opnå et eller flere tillægsmandater. For at få andel i tillægsmandaterne skal partiet opfylde mindst én af nedenstående tre betingelser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det skal opnå mindst et kredsmandat. • I to ud af tre landsdele skal partiet have opnået mindst lige så mange stemmer som det gennemsnitlige antal gyldige stemmer, der i landsdelen er afgivet pr. kredsmandat. • I hele landet skal partiet have opnået mindst 2 pct. af de afgivne gyldige stemmer.

Reglen om de 2 pct. af stemmerne kaldes ofte spærregrænsen.

Hvis et parti opnår 2 pct. af stemmerne, vil det normalt blive repræsenteret med fire mandater i Folketinget.

Spærregrænsen står ikke nævnt i grundloven, men det er fastslået ved dom, at den heller ikke er i strid med grundloven. Det er ofte blevet diskuteret, om spærregrænsen skal forhøjes, eller om den omvendt helt skal afskaffes, men indtil videre er den på 2 pct.

Stedlig mandatfordeling

Danmark er i valgteknisk henseende inddelt i tre landsdele: Hovedstaden, Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland. Landsdelene er inddelt i storkredse, idet Hovedstaden er inddelt i fire storkredse og Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland i hver tre storkredse. Storkredsene er inddelt i 92 opstillingskredse. Opstillingskredsene har ingen betydning for mandatfordelingen, men kan have betydning for kandidatudvælgelsen.

I Danmark vælges der 175 medlemmer af Folketinget, der fordeler sig på 135 kredsmandater og 40 tillægsmandater. Antallet af kredsmandater og opstillingskredse er altså ikke identisk. For at efterkomme grundlovens ord om, at der ved den stedlige mandatfordeling skal tages hensyn til indbyggertal, vælgertal og befolkningstæthed, sker der hvert femte år en fordeling af de 135 kredsmandater på landsdele og storkredse. Ved samme lejlighed fordeles de 40 tillægsmandater på landsdele. Det sker ved en bekendtgørelse, der udstedes af indenrigs- og boligministeren hvert femte år.

Fordelingen af mandaterne på landsdele og storkredse sker ved simpel forholdstalsregning, idet man for hver landsdel og hver storkreds udregner 1) summen af folketallet, 2) vælgertallet ved sidste folketingsvalg og 3) arealet i kvadratkilometer ganget med 20. Hvis det mandattal, der fremkommer ved fordelingen, ikke er et helt tal og derfor tilsammen ikke giver det fornødne antal mandater, når brøkerne bortkastes, forhøjes de største brøker, indtil antallet er nået (den største brøks metode). Er to eller flere brøker lige, trækkes der lod imellem dem. Herefter fordeles først de 175 mandater på de tre landsdele. Derefter fordeles på tilsvarende vis de 135 kredsmandater på landsdelene. Differencen mellem de 175 og de 135 mandater udgør fordelingen af tillægsmandater.

Når mandaterne er fordelt på landsdele, fordeles hver landsdels kredsmandater på storkredse. Dette sker igen ved forholdstal, idet man for hver storkreds udregner summen af 1) folketal, 2) vælgertal og 3) areal i kvadratkilometer ganget med 20. Hvis Bornholm ved denne sidste beregning ikke får to kredsmandater, gennemføres en ny beregning på grundlag af 133 kredsmandater, idet Bornholm forlods tillægges to kredsmandater.

Hele dette regnestykke virker kompliceret og uoverskueligt, men er det i virkeligheden ikke. Det gennemføres for at sikre, at mandatfordelingen afspejler befolkningsudviklingen, hvortil kommer, at man fra politisk side har ønsket at sikre de tyndt befolkede egne i Danmark en rimelig repræsentation. Når arealet ganges med 20, er det, fordi det samlede resultat falder inden for det politisk acceptable.

Stemmesedler

Stemmesedlen er unik for den enkelte opstillingskreds. For hvert parti er angivet alle de kandidater, der er opstillet i den pågældende storkreds. Kandidater, der er opstillet i den aktuelle opstillingskreds, er markeret med fed skrift.

Ved sideordnet opstilling med prioriteret rækkefølge vil partiets kandidater i opstillingskredsen være anført først i den prioriterede rækkefølge og herefter partiets eventuelt øvrige kandidater i storkredsen.

Ved kredsvis opstilling står kredsens kandidat øverst. Er der anmeldt partiliste, følger de øvrige kandidater i partilistens rækkefølge.

Kandidater uden for partierne anføres nederst på stemmesedlen. Kandidater, der er opstillet i den aktuelle opstillingskreds, anføres øverst og med fed skrift. Kandidaterne anføres i øvrigt i alfabetisk orden.

Storkreds Landsdelene er inddelt i storkredse, idet Hovedstaden er inddelt i fire storkredse og Sjælland-Syddanmark og Midtjylland-Nordjylland i hver tre storkredse. Storkredsene er videre inddelt i 92 opstillingskredse i alt. Inddelingen i storkredse og opstillingskredse er fastsat i folketingsvalgloven og kræver en lovændring for at kunne forandres. Opstillingskredsene fremgår blandt andet af valgkredsfortegnelsen, som er et bilag til folketingsvalgloven.

Tillægsmandater Hvis det ikke lykkes for partiet at få ét af de 135 kredsmandater, er der en anden mulighed, nemlig at blive valgt på et tillægsmandat. Hvor kredsmandaterne fordeles ud fra valgresultatet i den enkelte storkreds, fordeles de 40 tillægsmandater ud fra, hvor mange stemmer partiet har fået på landsplan.

Så selvom kandidatens parti måske ikke klarede sig godt i den lokale valgkreds, kan partiets succes på landsplan hjælpe kandidaten i Folketinget.

Formålet med tillægsmandater er nemlig at sikre, at partierne får en lige så stor andel af pladserne i Folketinget, som de har fået stemmer i hele landet.

a. Fordeling af tillægsmandater på partier

Når fordelingen af kredsmandater er gennemført, beregnes det på landsplan, hvor mange mandater partierne er berettigede til under forudsætning af, at de har klaret ”spærregrænsen” i folketingsvalglovens § 77:

Stemmetallene for de partier, som har klaret mindst ét af spærregrænsens tre krav, lægges sammen, hvorefter dette samlede stemmetal divideres med det antal mandater, der skal fordeles, normalt 175. Den kvotient, der fremkommer, divideres op i hvert af partiernes stemmetal, og man får det antal mandater, som hvert parti i hvert fald er berettiget til, men de summerer normalt ikke til det samlede mandattal på 175. De sidste mandater findes ved hjælp af de største decimalbrøker (”største brøks metode”). Normalt får ca. halvdelen af partierne deres sidste mandat på denne måde. Når partiernes samlede mandattal er opgjort, findes deres tillægsmandattal ved at trække det opnåede antal kredsmandater fra det samlede mandattal, som partiet har krav på.

b. Fordeling af partiernes tillægsmandater på landsdele

Vi ved nu, hvor mange tillægsmandater hvert parti er berettiget til på landsbasis, og vi ved – fra mandatfordelingen før valget – hvor mange tillægsmandater, der tilfalder hver landsdel. Fra fordelingen af kredsmandater på partier ved vi endvidere, hvor mange kredsmandater hvert parti har opnået inden for hver landsdel. Fordelingen af partiernes tillægsmandater på landsdele foregår således:

Inden for de tre landsdele opgøres de partiers stemmetal, der skal have del i tillægsmandaterne, og stemmetallene deles med divisorerne 1 – 3 – 5 – 7 osv. (Sainte-Laguës metode). Ved divisionen fremkommer en række kvotienter. Af

disse kvotienter udelades for hvert parti i hver landsdel så mange af de største kvotienter, som svarer til det antal kredsmandater, som partiet har fået i landsdelen. Når et parti eller en landsdel har opnået det antal tillægsmandater, som det er berettiget til, ophører tildelingen til det pågældende parti eller landsdel, uanset om fx en landsdel kan fremvise større ubrugte kvotienter end kvotienter, der giver valg i de to andre landsdele.

c. Fordeling af partiernes tillægsmandater på storkredse

Nu ved vi, hvor mange tillægsmandater hvert parti får i hver landsdel. Vi skal nu fordele tillægsmandaterne på storkredse. Fordelingen sker ved anvendelse af divisorerne 1 – 4 – 7 -10 osv. Af de fremkomne kvotienter udelades i hver storkreds for hvert parti så mange af de største kvotienter, der svarer til det antal kredsmandater, som det enkelte parti har fået i storkredsen.

Ugyldige stemmer Efter hvert valg viser det sig, at der er en række stemmesedler, der af den ene eller anden grund regnes for ugyldige. De får derfor ikke indflydelse på valgets resultat.

En stemmeseddel er ugyldig, hvis:

- den er blank
- vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med et kryds
- det ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilket af partierne eller hvilken kandidat uden for partierne vælgeren har villet give sin stemme
- det må antages, at stemmesedlen ikke er udleveret på afstemningsstedet
- der er givet stemmesedlen et særpræg

Selvom en ugyldig stemme ikke får indflydelse på valgets resultat, regnes den dog med i opgørelsen over de afgivne stemmer. Hvis der fx bliver afgivet 3.500.000 stemmer ved et valg, hvoraf de 41.000 er ugyldige, svarer det til en ugyldighedsprocent på 1,17 pct.

Valgbarhed Enhver der har valgt til Folketinget, er også valgbar, medmindre vedkommende pga. straf findes uværdig til at sidde i Folketinget.

Valgforbund Valgforbund er kun aktuelt i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet og kommunal- og regionalvalg, hvor to eller flere kandidatlistes kan indgå valgforbund.

Valgkort Valgkort udarbejdes centralt af kommunalbestyrelserne og udsendes til de borgere, der har valgt.

Valgliste For at kunne deltage i folketingsvalg i Danmark skal man være optaget på valglisten. Det bliver man uden videre, hvis man på valgdagen har dansk indfødsret, er fyldt 18 år, ikke er umyndig pga. værgemål og senest på syvendedagen før valgdagen har fast bopæl i Danmark (er bopælsregistreret i CPR-registret).

Hvis man flytter til udlandet og i forbindelse hermed registreres i CPR-registret som udrejst, kan man normalt ikke optages på valglisten og kan derfor ikke deltage i valg i Danmark. Det kan man kun, hvis man tilhører en af de persongrupper, der uanset udlandsopholdet anses for at have bevaret fast bopæl i riget i valgmæssig henseende, fx diplomater, ansatte ved danske virksomheder i udlandet, udsendte for en dansk hjælpeorganisation, studerende m.v., eller man agter at vende tilbage til riget inden for to år efter udrejsen. De persongrupper, der i

valgmæssig henseende anses for at have fast bopæl i riget og dermed bevarer deres valgret, fremgår af folketingsvalglovens § 2.

Valgret Enhver som har dansk indfødsret, er fyldt 18 år, ikke er umyndig pga. værgemål og har fast bopæl i Danmark, har valgret til Folketinget. Hertil kommer visse grupper, som fx personer der er ansat i den danske stat med tjenestested i udlandet. Desuden har personer, der opholder sig mindre end to år i udlandet, valgret. For at kunne udøve sin valgret kræves det, at man er optaget på valglisten.